

ДРУГО ОДЕЉЕЊЕ

ОДЛУКА

Представка број 31169/08
Мила ПЕТКОВИЋ против Србије

Европски суд за људска права (Друго одељење), на седници већа 6. децембра 2011. године, у саставу:

Françoise Tulkens, *Председник*,

Danute Jočiene,

Işıl Karakaş,

Guido Raimondi,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller, *судије*,

Mirjana Lazarova Trajkovska, *ad hoc судија*,

и Françoise Elens-Passos, *заменик секретара Одељења*,

У вези са горе наведеном представком која је поднета 17. јуна 2008. године,

У вези са званичним декларацијама о прихватању пријатељског поравнања у овом предмету,

После већања одлучује како следи:

ПОСТУПАК

1. Подносиатељка представке, гђа Мила Петковић, је држављанка Србије рођена 1952. године и живи у Београду. Пред Судом ју је заступао Београдски центар за људска права, невладина организација са седиштем у Србији. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, г. С. Царић.

ЧИЊЕНИЦЕ

2. Чињенице предмета, како су их странке изнеле, могу се сумирати на следећи начин.

1. *Смрт сина подносиатељке представке*

3. Син подносиатељке представке (у даљем тексту: „М. П.“), који је служио затворску казну у затвору у Пожаревцу (на другим местима такође Пожаревац-Забела поправни дом), изненада се веома разболео 17. јула 2005. године. Имао је грозницу и почео је да се тресе, халуцинира и повраћа. Други затвореници су одмах обавестили стражаре. Они су нагласили да је његово стање вероватно било изазвано претераном дозом дроге и затражили су хитну лекарску помоћ.

4. Затворски стражари су на крају реаговали на ово стање. Они су против М. П. употребили силу, чије су понашање касније описали као агресивно. М. П. је ударан пендреком, лисицама изгуран на врата ћелије, а у једном тренутку чак и гурнут на зид. Коначно је пребачен у друго

крило Затвора у Пожаревцу (Павиљон VI), а његово здравствено стање је наставило да се погоршава.

5. Око 16.50 часова М. П. је одведен у Здравствени центар у Пожаревцу (ЗЦП), цивилну установу ван затвора где му је констатована „промена личности“ и обављени одређени прегледи, укључујући и електрокардиограм. М. П. међутим није добио лекарску помоћ ради детоксикације. Уместо тога, ЗЦП је препоручио да се М. П. пребаци у Затворску болницу у Београду (ЗББ), отприлике 80 километара од Пожаревца.

6. Око 18.30 часова М. П. је враћен у Павиљон VI Затвора у Пожаревцу и стављен у хелију са још два затвореника. Није обезбеђен ни лекарски ни други надзор.

7. Око 20.00 часова здравље М. П. се још више погоршало, па је поново одведен у ЗЦП, где је направљен још један електрокардиограм. ЗЦП је поново потврдио да М. П. треба да буде пребачен у ЗББ.

8. С обзиром да се његово стање погоршало на путу за Београд, затворско особље које га је пратило одлучило је да га одведе на ургентно одељење Клиничког центра Србије. У возило није било медицинског особља.

9. По пријему М. П. није био при свести и више није дисао. Покушало се са реанимацијом, али узалуд. У 21.30 часова саопштено је да је М. П. преминуо.

10. Породица М. П. је обавештена о његовој смрти 18. јула 2005. године око 17.00 часова..

2. *Поступак интерне ревизије*

11. После смрти М. П. и као део поступка интерне ревизије, испитано је, *inter alia*, неколико затворских чувара и затвореника. Један затвореник, саслушан у својству очевица („сведок А“), потписао је изјаву од 1. августа 2005. године у којој се наводи да су затворски стражари неоправдано тукли М. П. упркос његовом веома лошем здравственом стању. Он, међутим, није дао детаљнији опис тог догађаја, напоменувши да из „разлога личне безбедности“ то не може да уради. Затворски стражари су навели да је М. П. био агресиван и да је морао да се спута.

3. *Аутопсија и догађаји непосредно после тога*

12. Аутопсија је обављена 18. августа 2005. године. Њоме је закључено да је смрт М. П. проузрокована халуцинирајућим дрогама, са садржајем морфијума. Није било никаквих других детаља у вези са тачном врстом и количином дрога. Наведене су бројне телесне повреде, укључујући раздеротине и подливе по целом телу преминулог, али је остало необјашњено како је до њих дошло и да ли су имале везе са фаталним исходом.

13. Полиција је 16. јануара 2006. године доставила Окружном јавном тужилаштву (ОЈТ) неколико међусобно контрадикторних изјава које су дали затворски чувари и затвореници из исте хелије у којој је био и М. П. у вези са оним што се догодило 17. јула 2005. године.

14. Не тражећи даља објашњења, Окружно јавно тужилаштво је 2. марта 2006. године одлучило да нема основа за покретање званичне кривичне истраге. Ова одлука није никада достављена подносиоцима представке.

4. Кривични поступак покренут на иницијативу подносиоцима представке

15. Подносиоцима представке је 14. јула 2006. године поднела кривичну пријаву Окружном јавном тужилаштву. Пријава је поднета против пет лица који су идентификовани именом и презименом (тј. затворски стражари као и шеф безбедности и управник затвора), осим лекара из ЗЦП чији идентитет није био познат подносиоцима представке.

16. Окружно јавно тужилаштво је 1. августа 2006. године одбацило кривичну пријаву. Оно је закључило да је предметна смрт проузрокована дрогом, да су затворски стражари употребили одговарајућу силу да би спутали М. П. који се понашао агресивно, као и да је пружен одговарајући лекарски поступак.

17. Подносиоцима представке је 14. августа 2006. године покушала да преузме кривично гоњење у овом предмету у својству „супсидијарног тужиоца“. Она је то учинила подневши захтев за покретање званичне судске истраге истражном судији Окружног суда у Пожаревцу.

18. Истражни судија је, међутим, одбио да покрене истрагу коју је подносиоцима представке тражила.

19. Трочлано веће Окружног суда у Пожаревцу је 25. октобра 2006. године потврдило ову одлуку.

20. Институт за форензичку медицину из Београда је 18. маја 2007. године доставио Окружном суду у Пожаревцу своје стручно мишљење. Тим лекара је поново потврдио да је М. П. умро због компликација у вези са дрогом. Он је даље констатовао бројне раздеротине и подливе по његовом целом телу и објаснио да су оне изазване „тупим механичким инструментом“. Ове повреде међутим нису биле повезане са смрћу М. П.

21. После враћања предмета на нижу инстанцу 14. септембра 2007. године, веће састављено од троје судија Окружног суда у Пожаревцу је у суштини потврдило своју одлуку од 25. октобра 2006. године и позвало се на мишљење из извештаја вештака од 18. маја 2007. године.

22. Подносиоцима представке се 12. октобра 2007. године жалила против ове одлуке, али је Врховни суд 7. новембра 2007. године одбацио њену жалбу. Подносиоцима представке је ову одлуку примила 17. децембра 2007. године.

23. Неутврђеног датума након тога горе списи наведеног предмета прослеђени су Општинском суду у Пожаревцу, као суду надлежном *ratione materiae* за кривична дела злоупотребе службеног положаја.

24. Истражни судија Општинског суда у Пожаревцу је међутим одбио да отвори истрагу коју је подносиоцима представке тражила.

25. Веће састављено од троје судија Окружног суда у Пожаревцу је 24. јула 2008. године потврдило ову одлуку.

26. После враћања предмета на нижу инстанцу, трочлано веће Основног суда у Пожаревцу је 2. августа 2010. године поново одбило покретање истраге. Оно је изјавило да су саслушани бројни сведоци и закључило да су затворски органи поступили потпуно у складу са њиховим дужностима. Стога није било доказа за злоупотребу службеног положаја. Сведок А на кога се позвала подносиатељка представке, међутим, није саслушан.

27. Подносиатељка представке је против ове одлуке уложила жалбу 4. октобра 2010. године.

5. Парнични поступак

28. Подносиатељка представке и њен син, брат М. П., су 18. априла 2007. године заједно поднели парничну тужбу код Првог суда у Београду. Они су тражили накнаду материјалне и нематеријалне штете коју су претрпели због смрти М. П., и поновили тврдње подносиатељке представке из кривичног поступка. Тужба је била упућена против републике Србије и БЦП и допуњена, *inter alia*, изјавом коју је дао сведок А (видети став 11. у горњем тексту).

29. Од 30. октобра 2007. године до 20. октобра 2010. године одржано је или одложено петнаест посебних рочишта.

30. После поравнања са Владом (видети став 35. у даљем тексту), подносиатељка представке и њен син су 8. маја 2011. године повукли парничну тужбу.

ПРИТУЖБЕ

31. Подносиатељка представке се жалила према чл. 2 и 3. Конвенције, због пропуста Тужене државе да њеном сину обезбеди одговарајуће и благовремене лечење, што је имало за последицу његову смрт, као и да спроведе делотворну званичну истрагу с тим у вези.

32. Према члану 3. Конвенције, подносиатељка представке се даље жалила због физичког малтретирања које је њен син претрпео од затворског особља, непостојања делотворне званичне истраге с тим у вези и пропуста затворских органа да спрече ширење и употребу наркотика унутар установе.

33. Најзад, према члану 13. заједно са члановима 2 и 3. Конвенције, подносиатељка представке се жалила: (i) да у релевантном тренутку Кривични законик Србије није признавао мучење као посебан кривично дело; (ii) да је надлежни јавни тужилац одбио да покрене истрагу о злостављању/смрти подносиатељкиног сина по служебној дужности, и (iii) да подносиатељка због тога није имала избора већ да лично преузме кривично гоњење у предмету у својству супсидијарног тужиоца, без озбира на чињеницу да она није никада имала приступ пресудним информацијама у поседу разних владиних органа и/или државних установа.

ПРАВО

34. Суд констатује да је, пошто је Влада обавештена о представци 17. фебруара 2011. године (Правило 54 став 2 (б) Пословника Суда), она понудила подносиољки представке поравнање у предмету. Стога су 20. априла 2011. године Влада и подносиољка представке потписале поравнање, које у релевантним деловима гласи како следи:

„1. Република Србија, коју заступа Др Славољуб Царић, заступник Републике Србије пред Европским судом за људска права, признаје да је Република Србија прекршила чл. 2, 3 и 13. Европске конвенције о људским правима и основним правима, у случају смрти (М. П.).

[...]

3. Република Србија, уз извињење због смрти [М. П.], обавезује се да на рачун гђе Миле Петковић [...] исплати износ од 40.000 евра, претворен у динаре, у разумном року од датума ове изјаве, којим ће се покрити сва материјална и нематеријална штета као и трошкови поступка пред домаћим и међународним судовима.
4. Република Србије преузима обавезу да спроведе ефикасну и садржајну истрагу околности смрти [М. П.], у оквиру истраге Ки 49/09-49 пред Општинским судом у Пожаревцу.
5. Подносиољка представке, после исплате 40.000 евра претворених у динаре [...] одустаје од свих потраживања према Републици Србији по било ком основу покренутом у представи број 31169/08 поднетој Европском суду за људска права, као и од свих потраживања у парничном поступку број П 68290/10, који је у току пред Првим основним судом у Београду.
6. Подносиољка представке се обавезује да повуче представку поднету Европском суду за људска права под бројем 31169/08, после извршене исплате, пошто сматра да више нема статус жртве у вези са правом на правично суђење у смислу члана 34. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. Штавише, она се обавезује да повуче своју тужбу у парничном поступку број П 68290/10 који је току пред Првим основним судом у Београду.“

35. Износ од 40.000 евра је исплаћен на рачун подносиољке представке 13. маја 2011. године.

Подносиољка представке је 18. маја повукла своју тужбу код Првог основног суда у Београду. Она је истог дана Суду доставила поднесак у коме моли да се њена представка пред Судом повуче.

36. Суд подсећа да члан 37. Конвенције у релевантном делу гласи како следи:

„1. Суд у свакој фази поступка може одлучити да избрише представку са листе предмета ако се на основу околности може закључити:

- (а) да подносилац представке не намерава да даље учествује у поступку; или
- (б) да је ствар разрешена;

...

Међутим, Суд наставља с испитивањем представке ако је то потребно ради поштовања људских права установљених Конвенцијом и протоколима уз њу.“

37. Суд констатује да је после поравнања постигнутог између странака предметно питање решено и да подносиољка представке не жели да даље учествује у

поступку (члан 37. став 1 (а) и (б) Конвенције). Задовољан је да се поравнање заснива на поштовању људских права како је дефинисано Конвенцијом и њеним протоколима и не налази ниједан разлог да оправда наставак разматрања представке (члан 37. став *in fine* Конвенције).

38. С обзиром на горе наведено, прикладно је да се предмет скине са списка предмета.

Из тих разлога, Суд једногласно

Одлучује да представку скине са списка предмета.

Françoise Elens-Passos,
Заменик секретара Одељења

Françoise Tulkens,
Председник